

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **Befacoal s. r. o.**, se sídlem Sokolská 46/1795, Praha 2, zast. JUDr. Annou Horákovou, advokátkou se sídlem Žitná 47, Praha 1, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 8. 2014, č. j. 20253/14/5000-14304-605186, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2015, č. j. 6 Af 83/2014 – 54,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Rozhodnutí krajského soudu

[1] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) se žalobou domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 8. 2014, č. j. 20258/14/5000-14304-605186, kterým byl změněn dodatečný platební výměr na daň z přidané hodnoty vydaný Finančním úřadem pro Prahu 2 dne 4. 4. 2012 pod č. j. 96088/12/002511107044. Stěžovatelka podáním ze dne 3. 12. 2014 požádala o osvobození od soudních poplatků. V žádosti uvedla, že žádost odůvodňují její poměry a nejde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Vzhledem k tomu, že žádost neobsahovala žádné údaje, z nichž by bylo možné usuzovat na majetkové poměry stěžovatelky, vyzval ji městský soud usnesením ze dne 5. 1. 2015, č. j. 6 Af 85/2014 - 28, aby doložila své majetkové poměry. Stěžovatelka na tuto výzvu reagovala zasláním výpisů z účtů vedených na ni u tří bank, z nichž vyplývá, že k prosinci 2014 byl na těchto účtech záporný zůstatek, a dále předložila přiznání k dani z přidané hodnoty za zdaňovací období srpen – říjen 2014.

[2] Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení dospěl k závěru, že stěžovatelka neosvědčila rozhodnou skutečnost, že nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku. Z předložených dokladů pouze vyplývá, že na třech jejích účtech je záporný zůstatek, a dále lze z předložených daňových priznání usuzovat na výši její daňové povinnosti. Tyto údaje však nejsou způsobilé k přijetí jakéhokoliv závěru o objektivní majetkové situaci stěžovatelky. Stěžovatelka ani konkrétní skutečnosti o své majetkové situaci neuvedla. Z kontextu vytržené dílčí údaje tak při absenci těchto tvrzení nepostačují k závěru o objektivní nemajetnosti stěžovatelky. Z toho důvodu městský soud stěžovatelce osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

II. Kasační stížnost stěžovatelky

[3] Stěžovatelka napadla usnesení městského soudu kasační stížností podanou v zákonné lhůtě. Důvody kasační stížnosti výslovně podřadila pod ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Namítá, že městský soud nesprávně posoudil právní otázku v řízení, neboť se řádně nezabýval doloženými majetkovými poměry stěžovatelky. Z bankovních výpisů podle stěžovatelky vyplývá, že je nemajetná a nemá žádné příjmy. K tomu stěžovatelka uvádí, že zjevně nemohla zaplatit soudní poplatek, protože nedisponuje žádným majetkem a není v jejích silách výzvě soudu vyhovět. V jejím případě nejde o předstíranou nemajetnost, což plyne i ze žalob podaných u městského soudu. Stěžovatelka nedoložila další doklady, neboť vycházela z výzvy městského soudu, ale v případě potřeby by na základě výzvy doložila potřebné doklady pro osvobození od soudního poplatku. Žádnou takovou výzvu však neobdržela, a tedy předpokládala, že jí poskytnuté doklady jsou dostatečné. Městský soud proto vycházel z nedostatečně zjištěného právního stavu a zjištěný právní stav nesprávně právně posoudil.

[4] Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc městskému soudu k dalšímu řízení. Zároveň stěžovatelka zažádala o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že výpisy z účtu nemohou podat kompletní informaci o majetkových poměrech stěžovatelky. Pro naplnění podmínky pro osvobození od soudních poplatků tak nemůže postačovat skutečnost, že stěžovatelka aktuálně nemá k dispozici dostatek finančních prostředků. Dle názoru žalovaného nedostatečné doložení majetkové situace, tedy neunesení důkazního břemene žadatelem, nezakládá městskému soudu povinnost stěžovatelku opakovaně vyzývat.

[6] Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Stěžovatelka nezaplatila současně s podáním kasační stížnosti soudní poplatek, ovšem v daném typu řízení může Nejvyšší správní soud přikročit k meritornímu přezkumu i přes tento procesní nedostatek. Jak se zdejší soud vyjádřil již dříve, je-li cílem nyní posuzované kasační stížnosti přezkoumání rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, pak by se trváním na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost a povinném zastoupení jen řetězil problém, jenž má být rozhodnutím o této kasační stížnosti vyřešen (viz rozsudky ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, nebo ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77).

pokračování

[8] Nejvyšší správní soud tak přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[9] Úprava osvobození od soudních poplatků je obsažena v § 36 odst. 3 s. ř. s., podle kterého účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.

[10] Z uvedeného ustanovení jednoznačně plyne, že povinnost doložit nedostatek prostředků je na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků. Účastníka řízení tedy zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Chce-li být účastník se svou žádostí o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen tvrdit, že mu jeho majetková a finanční situace neumožňuje poplatky uhradit, ale musí svá tvrzení také řádně doložit. K otázce dokládání nedostatku prostředků žadatelem o osvobození od soudních poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura zdejšího soudu, který např. v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil názor, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.*“ Obdobně se z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51, podává, že „*nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.*“

[11] Požádá-li účastník o osvobození od soudních poplatků, postupuje se v soudní praxi obvykle tak, že je mu zaslán vzor 060 (Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech) s tím, aby byl ve stanovené lhůtě vyplněn a s případnými příloženými potřebnými potvrzeními soudu vrácen, aby bylo možno na jeho podkladě o žádosti rozhodnout. Vyplnění a odeslání vzoru 060 není ovšem jediným možným způsobem, jak účastník může prokázat, že nemá dostatečné prostředky; jde toliko o zavedenou praxi, usnadňující administraci podaných žádostí. Účastník může nepochybně nedostatek prostředků pro vedení soudního řízení ve stanovené lhůtě prokázat i jinak, ale vždy tak, aby to poskytovalo úplný obraz o jeho majetkových a osobních poměrech.

[12] Soud proto musí věcně posoudit vše, co mu žadatel předloží k prokázání svých osobních a majetkových poměrů. Přitom mu nic nebrání akceptovat i žadatelem předložená sdělení, potvrzení či prohlášení, vytvářejí-li dostatečný podklad k posouzení celkové osobní a majetkové situace žadatele, a to včetně tvrzení negativních (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2006, č. j. 3 Azs 35/2006 - 104). Pokud by se soud s tvrzeními a předloženými listinami nevypořádal, bylo by jeho usnesení nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11).

[13] V posuzované věci uvedla stěžovatelka v žádosti o osvobození od soudních poplatků pouze to, že tuto žádost odůvodňují její poměry a nejde o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. V usnesení ze dne 5. 1. 2015, č. j. 6 Af 85/2014 - 29, kterým vyzval stěžovatelku, aby doložila své majetkové poměry, městský soud jednak poukázal na výše uvedený závěr, že žadatel je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti (v tomto směru

odkázal městský soud na zásadní judikaturu zdejšího soudu), a jednak zmínil závěry usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74. V něm se zdejší soud zabýval otázkou, jakým způsobem je třeba otázku nemajetnosti posuzovat. Městský soud zopakoval, že se tak musí dít zásadně objektivně, tedy na základě takových tvrzení účastníka řízení a jím předložených důkazů, které svědčí o objektivní majetkové situaci účastníka. Zároveň je třeba zvažovat, zda právnická osoba nedisponuje širším majetkovým zázemím zajišťovaným například majetkem jejích členů či společníků. Na právnické osobě tak je, aby podrobně osvětlila všechny relevantní aspekty své činnosti a popsala, z čeho jsou financovány a jak vysoké finanční náklady vyžadují.

[14] Stěžovatelka tak byla řádně poučena o tom, za jakých podmínek je možné jí osvobodit od soudních poplatků a čím se soud při posuzování její žádosti zabývá.

[15] Krajský soud se v odůvodnění napadeného usnesení neopomněl věcně vypořádat s předloženými listinami. Označil je však za nedostatečné pro posouzení objektivní materiální situace stěžovatelky. Uvedl, že z nich pouze vyplývá, že na třech účtech stěžovatelky je záporný zůstatek, a dále lze z předložených daňových přiznání usuzovat na výši daňové povinnosti stěžovatelky.

[16] Se závěrem městského soudu se Nejvyšší správní soud ztotožnil. Z výpisu z účtu stěžovatelky vedeného u Komerční banky, a.s., je patrné, že na tomto účtu bylo počátkem listopadu 2014 38.389,39 Kč a koncem prosince 2014 185,44 Kč. Na účtu vedeném u GE Money Bank, a.s., bylo ke dni 3. 10. 2014 2878,07 Kč a koncem prosince 2014 728,90 Kč. Na účtu vedeném u Československé banky, a. s., bylo počátkem října 2014 500,01 Kč a koncem prosince 2014 3499,10 Kč. Tyto údaje však zjevně nejsou dostatečné pro vyhodnocení majetkových poměrů stěžovatelky. Z pohybu na uvedených bankovních účtech lze dovodit, že stěžovatelka byla v době před podáním žaloby ekonomicky aktivní a ke konci roku 2014 disponovala na těchto účtech zápornou finanční bilancí. Nijak ovšem nebyly osvětleny všechny relevantní aspekty činnosti stěžovatelky a její majetkové poměry. Není zřejmé, jakým majetkem stěžovatelka disponuje, jakým způsobem podniká a jaké konkrétní důvody jí brání poplatkovou povinnost splnit. Podobně ani doložená přiznání k dani z přidané hodnoty za měsíce srpen, září a říjen 2014 neosvědčují více, než že stěžovatelka byla povinna za tato daňová období odvést daň z přidané hodnoty s tím, že nadměrný odpočet daně tvořil 31 Kč, 20 Kč a 19 Kč z daně na výstupu ve výši 33.843 Kč, 7841 Kč a 17.164 Kč. Ani z těchto údajů není možné dovozovat majetkové poměry stěžovatelky. Rovněž z přiznání k dani z přidané hodnoty je zřejmé, že stěžovatelka byla v době před podáním žaloby ekonomicky aktivním subjektem a dále že její hlavní ekonomickou činností je výroba a rozvod tepla. Jakým způsobem tyto ekonomické aktivity stěžovatelka zajišťuje, není z předložených dokumentů patrné.

[17] Pokud stěžovatelka namítá, že ji soud nevyzval k předložení dalších podkladů, pak zdejší soud považuje výzvu městského soudu k doložení majetkových poměrů za dostačující, neboť zejména uvádí hlediska, ze kterých je nutno žádost posoudit. V daném případě to platí tím spíše, že stěžovatelka byla v řízení před městským soudem zastoupena advokátkou, tedy profesionálem, který má svým klientům zajistit odbornou pomoc, a měl by tedy být i nepochybně obeznámen s okolnostmi podání správní žaloby včetně žádosti o osvobození od soudních poplatků, resp. s jejími náležitostmi. Samotný účel zastoupení je totiž zřejmý: profesionál má garantovat kvalifikované uplatňování práv účastníka řízení (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st 1/96).

pokračování

[18] Městský soud tak žádost stěžovatelky o osvobození od soudního poplatku posoudil správně, když ji zamítl.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení městského soudu netrpí namítanou vadou, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl. O kasační stížnosti rozhodl bez jednání podle ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., protože neshledal žádné důvody pro jeho nařízení a neprováděl dokazování.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla a žalovanému žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly, takže Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalovanému, který by jako procesně úspěšný účastník řízení o kasační stížnosti nárok na náhradu nákladů tohoto řízení zásadně měl, se tato náhrada nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. dubna 2015

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu